

Interview van Dante van Helvoort met Anand Frank.

1. *Toen u in Rajneeshpuram was, vond u dat je er makkelijk in en uit kon? Of stond er juist veel bewaking en werd er goed gecontroleerd?*

Er was praktisch geen "uit"! Je moet je voorstellen, een gebied half zo groot als de provincie Utrecht. Daar hebben wij in 1983 en '84 prachtige wandeltochten gemaakt. Bij ons laatste bezoek, juli 1985, kon dat helaas niet meer vanwege de dreigende sfeer die na de bomaanslag op het Rajneesh Hotel in Portland (200 km verderop) ook rond de Ranch was ontstaan. Er waren ook schietincidenten met cowboys uit de verre omgeving – niet dat er naar mijn weten gericht op sannyasins werd geschoten, maar het maakte de organisatoren wel op hun hoede.

(Het was een open commune, iedereen was volledig vrij om te komen en te gaan. Er waren ongeveer 3000 bewoners maar voor het jaarlijkse festival in de zomer kwamen wel 15.000 mensen van over de hele wereld. Red.)

2. *Was er contact in Rajneeshpuram met de buitenwereld?*

Zie boven. De buitenwereld lag heel ver weg. Of werd je als het ware geïsoleerd? Aanvankelijk niet. Maar er bleef in 1985 nog een groot genoeg stuk land over om je met zo veel mensen vrij te kunnen bewegen. Er waren wachttorens opgericht om de wijde omgeving te kunnen surveilleren.

3. *Antelope veranderde door de tijd heen naar 'Rajneesh', woonden daar ook sannyasins?*

Ik denk enkele tientallen. Vermoedelijk was er een roulatierooster, zodat iedereen af en toe een tijdje in Antelope woonde. Vermoedelijk tegen hun zin. Maar het kon niet anders. De instanties wilden Rajneeshpuram immers geen stadsrechten verlenen ('city incorporation') waardoor men gedwongen werd om allerlei noodzakelijke voorzieningen in dat gehuchtje Antelope – op 25 kilometer afstand van de Ranch! – te vestigen.

Of woonden zij vooral in Rajneeshpuram?

De meeste sannyasins (ca. 3000) woonden echter in Rajneeshpuram en wilden ook niets liever, want dáár woonde Osho en hield hij dagelijks zijn feestelijke drive by met een van de 93 Rolls Royces. Zie deze video vanaf 06.45:

<https://www.youtube.com/watch?list=PLF44XsSXk0yGj9XuXZVvXTyTF7fIVQ-pa&v=vaPsub6J8OM>

4. *Hoe was het eten tijdens uw verblijf in Rajneeshpuram geregeld? Was er voldoende eten/water en moest u daarvoor betalen of was alles gratis?*

We aten met 15.000 mensen aan tientallen lange houten tafels onder prachtig ontworpen futuristische zonneschermen. Het was steeds een buffet met veel verse groenten, sprouts, tofu, eieren en melkproducten van eigen ecologische boerderij. Daar kon je ook meehelpen met onkruid wieden e.d. In de grote moderne keukens kon je helpen met groenten snijden e.d. We sliepen in flinke 4-persoonstenten op houten vlonders. Ik weet niet meer wat het gekost heeft, maar het was niet overdreven duur. Alles was inclusief, tenzij je ergens nog een ijsje ging eten of cappuccino drinken.

5. *Wat vindt Osho van een zelfbeeld? Hij wilde natuurlijk een 'nieuwe mens' creëren, dus was je oude zelfbeeld wel belangrijk?*

Ik weet niet zo meteen wat je precies bedoelt. Ik denk dat je hier moet denken aan de term "oorspronkelijk gezicht". Die komt in de wereld van Zen voor (en Osho

refereert hieraan), waar men ermee bedoelt het gezicht dat je had vóór je geboorte en zult hebben ná je dood. D.w.z. volkomen zuiver, nog niet/ niet meer bezoedeld door de invloeden van het leven die ervoor zorgen dat je je aanpast aan wat anderen vinden, dat je je onschuld verliest, etc. Door meditatie worden we wakker, ontwakken we uit onze metafysische slaap. Dan realiseren we ons dat we altijd een masker hebben gedragen en geloofd hebben dat dát ons oorspronkelijke gezicht was. We waren er mee geïdentificeerd. Zoals we nu zijn strompelen we als slaapwandelaars in het rond.

<https://www.bing.com/videos/search?q=osho+original+face&&view=detail&mid=8A3FE35B8D7D5575D1AE8A3FE35B8D7D5575D1AE&&FORM=VDRVRV>

6. *Hoe vindt u de sfeer in de groep?*

Die was geweldig. Het was een carnaval, een circus... een weerzien met Osho in de eerste plaats, onze geliefde meester, en met oude vrienden van over de hele wereld. Vergeet niet, dat de Bhagwan-beweging zeer internationaal was en is. Als je dan na het festival weer terugkeerde in Nederland, voelde alles ineens heel beperkt en provinciaals aan.

Had je het gevoel dat je met elkaar alles aankon?

Absoluut! Zó veel celebration, creativiteit, liefde, meditatie.... Met zo'n injectie kon je weer tijden vooruit. Osho heeft het leven in een commune, in een boeddhaveld, eens vergeleken met een grote rivier die gevormd wordt door allemaal kleine beekjes. Die rivier baant zich een machtige weg naar de oceaan en bereikt zo zijn doel. Als elk beekje dit doel afzonderlijk, op eigen kracht moest zien te bereiken, zou het verzanden en verdampen in de woestijn, lán voordat het einddoel in zicht was.

7. *Moest je als gast ook meehelpen met klusjes?*

Je moest niks, want het was je vakantie, maar iedereen verdrong zich om ergens mee te helpen.

Of was dat meer bedoeld voor de bewoners.

De vaste bewoners werkten ontzettend hard aan de voorbereiding waardoor alles voor ons gasten altijd op rolletjes liep. Maar mijn indruk was dat het voor hen tijdens het festival toch ook ontspanning was.

8. *Wat voor werk deden de bewoners?*

Van alles wat je je maar kunt voorstellen om een stad van 3000 inwoners draaiende te houden. Maar wel een heel bijzondere stad, met een universiteit, stuwdammen, irrigatiesystemen en grootschalige ecologische landbouw (lang voordat ecologie een modebegrip werd). Daarnaast was er een steeds groter team van getalenteerde academici werkzaam om de talloze gerechtelijke procedures met allerlei instanties tot een goed eind te brengen.

Of kreeg u daar niet zoveel van te zien?

Inderdaad. Wij hadden geen idee dat er, zeker dat laatste jaar 1985, zulke grote moeilijkheden waren.

9. *Heeft u wel eens groepsdruk ervaren in Rajneeshpuram?*

Nee, maar de vaste bewoners misschien wel. Velen probeerden zich afzijdig te houden van de spelletjes van Sheela. Een kleine kring van ca. 20 getrouwen schurkte echter dicht tegen Sheela aan en liet zich met haar machinaties meeslepen.

Voorbeeld: Shanti B.

10. *Wanneer je naar Rajneeshpuram kwam, kon je dan zijn wie je wilde?*

Ja, als toerist voor twee weken was dat geen probleem.

Of moest je je best veel aanpassen om 'goedgekeurd' te worden?

Er zijn onder de vaste bewoners vast velen die geweest die niets van het gedoe van Sheela moesten hebben. Toch bleven zij, omdat zij (ten onrechte) veronderstelden dat Sheela de spreekbuis van Osho was. Net zoals de katholieken geloven dat de paus de vertegenwoordiger van Christus op aarde is. Veel gelovigen zijn het oneens met onderdelen van de katholieke leer, maar omdat de paus die verkondigt, accepteert men het toch maar.

11. *Heeft u tijdens uw verblijf in Rajneeshpuram iets van de spanningen gevoeld tussen de bewoners van Antelope en de sannyasins?*

Nee, maar wel van een anonieme ongrijpbare dreiging van achter de bergen die de Ranch omgaven (zie onder 1.). Antelope lag ver weg. We reden daar op dag 1 door de dorpsstraat heen richting de Ranch en 14 dagen later weer terug, richting Portland en vandaar naar het vliegveld in Seattle.

12. *Hoe vond u de houding van de bewoners van Antelope tegenover Rajneeshpuram.*

Die begrijp ik wel, en ik heb ook met die 40 oude mensen te doen (gehad). We hebben het hier in Drenthe meegemaakt, enkele jaren geleden. In het dorpje Oranje werd plotseling een groot opvangcentrum voor vluchtelingen gevestigd.

<https://nos.nl/artikel/2061663-bewoners-oranje-houden-bussen-met-extra-asielzoekers-tegen.html> Dat was niet leuk. Andere voorbeelden: er komt een windmolenpark in de omgeving of er wordt naar gas geboord. Als gevolg hiervan ontstaat schade; huizen worden onverkoopbaar, etc. Wat je dan meestal ziet, is, dat de overheid over de burgers heen walst. Het sterkst gebeurde dat (ook in Oregon) in de tijd van de Wild West (19e eeuw), toen bij de grote trek naar het westen de indianen van hun gronden werden verdreven en in reservaten werden opgesloten. Maar in 1981 in Oregon werkte de overheid juist met de burgers méé en deed helemaal niets om de twee partijen tot een vergelijk te brengen. De politici trachtten er munt uit te slaan. Alle gedoe had kunnen worden voorkomen als de overheid Rajneeshpuram meteen als stad had erkend. Het lag in the middle of nowhere en niemand had er last van gehad. Maar de sannyasins werden gedwongen om óók Antelope te bewonen (zie 3.).

13. *In hoeverre kent u Ma Anand Sheela?*

Niet. Ik heb haar wel af en toe meegemaakt daar. Zij had absoluut een charisma, of eigenlijk was het branie. "Tough titties". Ze speelde de koningin.

Bent u bij haar op de hoogte van de mogelijke criminele activiteiten die ze begaan heeft?

Jazeker, en Osho was de eerste die ermee naar buiten kwam tijdens een grote persconferentie op de dag (13 september 1985) dat Sheela met haar 'cronies' met de noorderzon was vertrokken.

Wat vindt u van haar?

De macht was haar naar het hoofd gestegen, er was niemand die haar intoomde. Osho was in stilte, leefde geïsoleerd en werd door Sheela overal buiten gehouden. Toch was Osho niet haatdragend naar Sheela. Wat hem betreft was zij welkom om terug te keren om voor hem plaats te nemen en zich te verklaren, en dan in therapie te gaan. Haar positie was inmiddels overgenomen door een andere secretaresse. Maar Sheela heeft nooit meer iets van zich laten horen. Het positieve aan Sheela vind ik wel – en dat moet óók gezegd worden – dat haar branie en tomeloze energie in de opbouwfase van de Ranch heel goed van pas kwamen.

14. *Denkt u dat Ma Anand Sheela lijdt onder het hybris syndroom?*

Als ik haar zo bekijk in de WWC-serie, geloof ik niet dat ze lijdt. Ze toont geen spijt. Ze deed alles "uit liefde voor Bhagwan". Daarmee rechtvaardigt ze haar daden. Maar haar liefde veranderde in bezitterigheid en jaloezie. Vreemd trouwens, dat niemand opmerkt hoe het toch komt dat iemand die bewezen zulke ernstige misdaden heeft beraamd er al na 39 maanden detentie in een luxe-gevangenis mee wegkomt. In een rechtssysteem waarin naar onze maatstaven draconische straffen aan de orde van de dag zijn. Dit riekt naar politieke spelletjes. Het was er de overheid alleen om te doen Bhagwan het land uit te krijgen.

15. *Waren de Rajneeshees echt een gevaar voor de samenleving, of was het een uit de hand gelopen machtsspelletje tussen de bewoners van Antelope en Sheela?*

Ja, een groot gevaar! De openbare aanklager zegt ergens in WWC: "He (Osho) is evil". Als je dat ziet, weet je dat er geen eerlijk, onpartijdig proces meer mogelijk is. Men was doodsbenauwd voor Osho. Kijk eens naar de manier waarop hij na zijn aanhouding op het vliegveld van Charlotte, in kettingen aan handen en voeten geboeid, als een trofee langs de pers wordt geparadeerd, dat is potsierlijk. En wat een waardigheid en humor van zijn kant! Osho draagt een visie uit die de "Nieuwe Mens" aankondigt. Een mens die zichzelf kent en erkent in al zijn uniekheid en schoonheid. Een mens die geen politici meer nodig heeft, met hun loze beloftes, hun "-ismen" en hun machtsspelletjes. Een mens met liefde en respect voor de natuur, voor zijn medemensen en voor zichzelf. Een mens die niet meer te manipuleren is door de macht van de massa omdat hij op zichzelf kan staan.

Uit de hand gelopen is het zeker. Dat is heel jammer, tragisch zelfs, maar het positieve eraan is ook dat in een kort bestek van slechts vier jaren ontzettend veel lessen geleerd zijn – en nog steeds geleerd kunnen worden. En daar is het een verlichte meester, een boeddha, uiteindelijk altijd om te doen. Het doel was niet een nieuw utopia te creëren. Want waar je ook bent, zelfs in het aards paradijs, kom je toch uiteindelijk jezelf tegen. Zoals ik het zie, heeft Osho dit hele circus opgezet om zo veel mogelijk mensen de kans te geven om innerlijk te groeien. Zodat ze nog in dit leven – en niet pas in een verondersteld hiernamaals – hun eigen paradijsjes in hun eigen leven zouden kunnen creëren, in hun relaties, in hun werk, in hun spel. Het hoeft niet groot te zijn. Osho heeft eens gezegd: "One seed can make the whole earth green."

16. *Hoe was het verkrijgen van informatie in Rajneeshpuram? Kon u er bijvoorbeeld bellen of mailen, of moest u een brief sturen.*

Mailen bestond nog niet in 1983! Maar ik heb er wel gebeld met mijn ouders in Nederland. Geen probleem. Later bleek, dat Sheela alle lijnen kon afluisteren, ook die van Osho zelf. Dat laatste was zinloos, want Osho was drie jaar lang in stilte. Maar Sheela was kennelijk toch bang dat iemand anders achter haar rug om contact met Osho zou willen opnemen. Jaloezie!

Als je een brief wilde verzenden was er het eigen postkantoor van de commune. Het krijgen van informatie was iets dat niemand bezighield. Radio, TV... allemaal niet van belang in die situatie. Zo is het ook in katholieke en boeddhistische kloosters. De buitenwereld geeft veel ruis, wat een contemplatief, meditatief leven in de weg kan staan. Overigens herinner ik me wel een kiosk waar kranten en tijdschriften te koop waren, maar niemand taalde ernaar!

17. *Heeft u ook iets van de scholen gezien?*

Nee. De school stond in Antelope, en daar kwamen wij niet.

Hoe daar werd lesgegeven?

Ik heb wel eens wat gelezen over het type onderwijs dat daar werd gegeven. Leerlingen deden ook veel praktisch werk onder begeleiding. Ze leerden er al vroeg om verantwoordelijkheid te dragen. In Engeland had je een internationale Osho school, Ko Hsuan.

Waren deze lessen dan vrij standaard?

Ja, alles voldeed aan de regels, het waren gekwalificeerde sannyasin-leerkrachten. Een hoog percentage van de sannyasins was (en is) academisch gevormd.

Of ging het veel over Bhagwan?

Je bedoelt misschien of zijn kijk op het leven werd onderwezen. Dat denk ik wel. Maar niet in de vorm van "hersenspoelen", zoals vaak wel wordt geïnsinueerd. Niets gaat bij Osho boven vrijheid, boven zelfstandig kritisch denken! Als je googelt vind je wel het e.e.a. over Osho's ideeën omtrent onderwijs,

bijvoorbeeld: <https://www.oshonews.com/2016/09/20/real-education/>

Over de Ko Hsuan school (op de zeer interessante site van Osho News):

<https://www.oshonews.com/2016/08/09/osho-ko-hsuan-an-adventure-in-education/>